

12

විශාඛා මහෝපාසිකාව

මහනුවර ශ්‍රී සංඝරාජ මහා පිරිවෙණේ පළමු වසර ඉගෙනුම ලබන ගලබඩ වේනිය පොඩි හාමුදුරුවෝ, පාරිවේණික ශිෂ්‍ය සමිතියේදී “විශාඛා මහෝපාසිකාව” මැයින් ඉදිරිපත් කරන ලද කතාව පහත දැක්වේ.

මූලාසනාරූඪ, අති ගෞරවණීය පරිවේනාධිපති හාමුදුරුවන් වහන්සේගෙන් ද, නියෝජ්‍ය පරිවේනාධිපති හාමුදුරුවන් වහන්සේලාගෙන් ද, ආචාර්ය මණ්ඩලයේ හාමුදුරුවන් වහන්සේලා ඇතුළු ගුරු පියවරුන්ගෙන් ද, සහෝදර ශිෂ්‍ය ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලාගෙන් ද, මුළු සභාවෙන් ද අවසරයි. මා මේ අවස්ථාවේදී සුදනම් වන්නේ “විශාඛා මහෝපාසිකාව” පිළිබඳව කරුණු ස්වල්පයක් ඔබ වෙත ඉදිරිපත් කිරීමට යි.

“අතීතයේ දඹදිව අංග නමින් හැඳින්වුණු ජනපදයක් තිබුණා. එහි “හද්දිය” නම් නුවර ප්‍රධාන සිටු තනතුර හෙබවූයේ “ධනංජය” සිටුවරයා යි. ඔහුගේ භාර්යාව “සුමනා” නමින් හැඳින්වුණු අතර “විශාඛා” නම් දියණියක් ද මොවුනට සිටියා.

ධර්ම චාරිකාවේ යෙදෙමින් අප ලොව්තුරා සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ හද්දිය නුවරට වැඩි අවස්ථාවේ, උන්වහන්සේගෙන් ධර්මය ශ්‍රවණය කළ විශාඛා කුමරිය හත් හැවිරිදි වියේදී ම පන්සියයක් යෙහෙළියන් සමග සෝවාන් වුණා.

ක්‍රමයෙන් තරුණ වියට පත් වූ විශාඛාව කේස කල්‍යාණ, මංස කල්‍යාණ, අටඨි (දන්ත) කල්‍යාණ, ඡවි කල්‍යාණ, වයඃ කල්‍යාණ යන පංච කල්‍යාණයෙන් දුටුවන් තෙත් සිත් වශී කරන්නට සමත් වුණා. ඒ හා සමානව ම ඇය ගුණ නුවණින් ද සියල්ලන්ගේ සිත් දිනාගත්තා. මේ අතර මගධයේ හද්දිය නුවර විසූ ධනංජය සිටුකුමාට කොසොල් රජකුමාගේ ඉල්ලීම නිසා කොසොල් රටේ සිටුවරයෙකු ලෙස සාකේත නුවර පදිංචියට යන්න වුණා. දැන් විශාඛාව ඉන්නෙ සාකේත නුවර යි.

සැවැත්නුවර මීගර සිටුකුමාට පූර්ණවර්ධන නම් පුතෙක් හිටියා. ඔහු විවාහයකට කැමති වුණේ නැහැ. මවුපියන්ගේ ඇවිටිල්ල නිසා ම පක්ඛව කල්‍යාණයෙන් යුතු කුමරියක් හමුවුණොත් විවාහවන බව ඔහු කීවා. දැන් මීගර සිටුකුමාගේ දූතයන් එවැනි කුමරියක් සොයමින් ගම් දනවී පිරනවා. අන්තිමට ඔවුන් සාකේත නුවරටත් පැමිණියා. එදා නැකත් උත්සව දවසක්. දූත පිරිස උත්සව භූමියට වෙලා විමසිල්ලෙන් බලා සිටියා.

එකල කුල කුමරියන්ට නිදහසේ එළියට බහින්න ලැබෙන්නෙ මේ වගේ දවසට විතරයි. විශාඛාවත් යෙහෙළියන් සමග උත්සවය බලන්න ගියා. ඔවුන් එතනට ළං වෙන්න පෙර වැස්සක් ඇද හැලුණා. යෙහෙළියන් සියලු දෙනා ම මඩුවක් ඇතුළට දිව්වා. විශාඛාව ආ විදියට ම සෙමින් තෙමී ම මඩුවට ගියා. මෙය හොඳින් බලා සිටි දූත පිරිසේ කෙනෙක් කීවා “අපොයි මෙයා ගත්තු කෙනෙකුට නම් කැඳත් නෑ” කියල. විශාඛාව ඇහුව “ඇයි මාමෙ එහෙම කිව්වෙ” කියල. එවිට බමුණා කිව්ව ඔබේ කම්මැලි ගමන දකල එහෙම කියවුණා කියල. එවිට විශාඛාව කියනව. “මාමේ, දුවනකොට අශෝභන හතර දෙනෙක් ඉන්නවා. ඒ තමයි, සර්වාභරණයෙන් සැරසුණු රජකුමා, සරසන ලද මඟුල් ඇතා, පැවිදි ඇත්තන් සහ කාන්තාවන්, මේ අය දිව්වොත් ජනයාගේ නින්දාවට ලක්වෙනවා. අනික් අතට මාමේ, මවුපියන් දුවරැන් හදන්නෙ විකුණන්න තියෙන බඩු වගේ. දුවල වැටිල අතක් පයක් කැඩුණොත් අපට මාපියන්ට බරක් වෙලා ගෙදරට ම නාකි වෙන්න වෙනව, එනිසයි මා නොදිව්වේ” කියල.

ඇගේ පඤ්ච කල්‍යාණ ලක්ෂණයන්, නුවණක් දැක පැහැදුණු දූත පිරිස සියලු පුවත් මිගාර සිටු තුමාට සැල කළා. ඉතා ශ්‍රීතියට පත් එතුමා දෙපැත්තේ ම කැමැත්තෙන් විවාහය තීන්දු කරගත්තා.

සරණ මංගල්‍යයට පෙර දිනයේ, විශාඛාවගේ පියා, ඒ කියන්නේ ධනංජය සිටුවරයා තම දියණිය වූ විශාඛාවට අගනා අවවාද දහයක් ලබා දුන්නා.

අවවාද	අදහස්
1. ඇතුළත ගිනි පිටත නො දෙන්න.	1. ගෙදර දොස් පිටට නොකියන්න.
2. පිටත ගිනි ඇතුළට නො ගන්න.	2. ගෙදර අය ගැන පිට අය කියන අගුණ පෙරළා ඔවුන්ට නොකියන්න.
3. දෙන අයට දෙන්න.	3. ඉල්ලාගත් දෙයක් ආපසු දෙන අයට පමණක් දෙන්න.
4. නොදෙන අයට නොදෙන්න.	4. ආපසු නොදෙන අයට නොදෙන්න.
5. දෙන අයටත්, නොදෙන අයටත් දෙන්න.	5. දිළින්දන්ට, නෑ හිතමිතුරන්ට දිය හැකි දෙයක් ආපසු බලාපොරොත්තු නැතිව ම දෙන්න.
6. සුවසේ හිඳින්න.	6. වැඩිහිටියන් එනවිට නොනැගිටිය යුතු තැනක හිඳගන්න.
7. සුවසේ අනුභව කරන්න.	7. කාටත් බෙදා දී, සැමට ම පසුව, කාටත් ලැබුණු බව දැන අනුභව කරන්න.
8. සුවසේ සැතපෙන්න.	8. ගෙහි කටයුතු නිම වී, දොරගුළු ලා, පරික්ෂා කොට සැතපෙන්න.
9. ගිනි පිරිමසින්න.	9. නැන්දා, මාමා, සැමියා ගිනි සේ සලකා අතපසුවීමිච්චිත් වළකින්න.
10. ඇතුළත දෙවියන් පුදන්න.	10. නැන්දා, මාමා, සැමියා දෙවියන් සේ සලකා ගරු කරන්න.

විශාඛා විවාහ වී සැවැත් නුවරට ගියා. ධනංජය සිටුතුමා ඇයට ගැටලුවක් වුණහොත් විසඳන්න, උගත් බමුණන් අට දෙනෙකුත් ඇය සමග පිටත් කර හැරියා. දැන් ඇය කාගේත් සිත් දිනාගෙන, පියාගේ අවවාද පිළිපදිමින් වාසය කරනවා.

මිඟර සිටුතුමා නිගණ්ඨ ශ්‍රාවකයෙක්. දවසක් ඒ නිවසේ නිගණ්ඨයන් ට දානයක් පැවැත්වුණා. ඒ වෙලාවේ රහතන් වහන්සේලාට වඳින්නැ'යි සිටුතුමා විශාඛාවටත් කියා යැව්වා. ඉක්මනින් ආ ඇය නිගණ්ඨයින් දැක පිළිකුලෙන් ආපසු ගියා. මෙයින් සිටුතුමා කෝපයට පත්වුණත්, ඇය අලුත ආ නිසාත්, ඇගේ පවුලේ තත්ත්වයත් ගැන හිතල ඉවසුවා.

තවත් දවසක් මිඟර සිටුතුමා අහර ගනිමින් සිටිද්දී හික්ෂුන් වහන්සේ නමක් පිඬු පිණිස වැඩියා. ඔහු එය ගණනකට නොගෙන ආහාර ගත්තා. ඔහුට පවත් සලමින් සිටි විශාඛා "ස්වාමීනි, අපේ මාමණ්ඩි පුරාණය වළඳනව වෙනත් තැනකට වඩින්නැ" යි උන්වහන්සේට කීවා. පුරාණය කියනව අශුවි වලටත්, ඒ නිසා සිටුතුමාට හොඳට ම තරහ ගියා. විශාඛාව නිවසින් පිටුවහල් කරන්නට තීරණය කළා.

බමුණන් අට දෙනා ගෙන්වා ගැටලුව කීවා ම ඔවුන් විශාඛාවගෙන් එසේ කීවේ මන්දැයි විමසුවා. එවිය ඇය, "මා කලේ අපහාසයක් නොවේ. මා කීවේ අපේ මාමණ්ඩිය පෙර කළ පින්වල පල භුක්ති විඳින බවයි" කියා කීවා. එයින් ඇය නිදොස් වුණා. ඒත් මිඟර සිටුතුමාට තවත් ගැටළුවක් තිබුණා. ඒ මංගල දිනයට පෙරදා විශාඛාවට පියා දුන් අවවාද දහය. එය මිඟර සිටුතුමාට ඇසුණත් අදහස වැටහුණේ නැහැ. ඒ නිසා ඔහු එය වැරදි විදියටයි හිතල තිබුණේ. විශාඛාව එයත් එකින් එක විස්තර කර දුන්නම තමයි මිඟර සිටුතුමාට වැටහුණේ තම ලේලිය කොතරම් නැණවත් ද කියලා.

සිටුතුමා ඇය නිදොස් බව පිළිගත්තා විතරක් නොවෙයි තමා වරදවා සිතීම ගැන සමාවත් ගත්තා. ඇය කෙරෙහි හොඳට ම පැහැදිලා ඇයට තම නිවසට ම තෙරුවන් වැඩමවා පින්දහම් කරන්න අවසර දුන්නා. එහිදී බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙසු බණ අහල මිඟර සිටුතුමා සෝවාන් වුණා. ඉතා ම ප්‍රීතියට පත් එතුමා, මේ මගේ ලේලිය නොවේ, මගේ අම්මා යැ'යි විශාඛාව මවු තනතුරේ තැබුවා. එතැන් පටන් විශාඛාව "මිඟර මාතා" නමින් ප්‍රසිද්ධ වුණා.

දැන් විශාඛාව නිතර දෙවරම් වෙහෙරට යනවා, බණ අහනවා. ඇයට තිබුණා ‘මහාලතා පසාදනය’ හෙවත් ‘මේළ පළඳනාව’ නම් නවකෝටියක් වටින පළඳනාවක්. එය සේවිකාවක් අතට දී බණ අහලා, ආපසු එනවිට සේවිකාවට එය අමතක වුණා. නැවත එය සොයන්න යනවිට අනඳ තෙරුන් ප්‍රවේසම්කර තබා නැවත දුන්නා. මහා සංඝයා අතට ගිය දෙයක් ආපසු ගන්න විශාඛාව කැමති වුණේ නැහැ. එය ආපසු විහාරයට ම පිදුවා ම “අපට එයින් පලක් නැතැ” යි අනඳ තෙරුන් පැවසුවා. එසේ නම් එය වැයකොට කුමක් හෝ කළයුතු යැයි තීරණය කළ විශාඛා නගරයේ නැගෙනහිර පැත්තෙන් නවකෝටියකට භූමියක් ලබාගෙන තවත් නව කෝටියක් වැයකොට අංග සම්පූර්ණ විහාරයක් ඉදි කෙරෙව්වා. එහි පූජාවටත් නව කෝටියක් වැය වුණා. විසිහත් කෝටියක් වැයකොට තැනූ ඒ ආරාමය නම් සැවැත්නුවර පූර්වාරාමය යි. බුදුරජාණන් වහන්සේ එහි සයවසක් විසුවා.

විශාඛාවට පුතුන් දස දෙනෙකුත්, දුවරුන් දස දෙනෙකුත් සිටියා. වසර එකසිය විස්සක් ආයු වින්ද ඇගේ දරු මුනුබුරු පරපුර හාරසිය විස්සක් සිටියා. ඇය පොඩි දරුවන්ට හරි ම ආදරෙයි. ඇගේ මුනුබුරු-මිනිබිරියන් වැඩිපුර හැදුණේ මවුපියන් ළඟ නොවෙයි, ඇගේ ළඟයි. වරක් මුණුබුරෙක් මිය ගියා කියලා, එතුමිය තෙත රෙදි පිටින්, තෙත කෙස් පිටින් සත් දවසක් ම ශෝකයෙන් ගත කලා. ඒ නිමිත්තෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ විශාඛා සූත්‍රය දේශනා කලා.

විශාඛාව හරිම ශ්‍රද්ධාවන්ත යි. දවසට දෙවරක් පන්සලට යනවා. ඒ යන කිසිවිටක හිස් අතින් යන්න නැහැ. පොඩි හාමුදුරුවරු ඇය එනතුරු, මොනවද ගෙනෙන්නේ කියලා, බලා ඉන්නවා.

අතේ පිඬු සිටුකුමාගේ නිවසේ වගේ විශාඛාවගේ නිවසේත් දිනපතා පන්සිය නමකට දානය පිළියෙල වී තිබුණා. දුර පළාත්වල සිට සැවැත් නුවරට වැඩිමවන හාමුදුරුවරු කුඩා සාමණේරයන් වහන්සේලා විශාඛාවට භාරදීලා වෙනත් කටයුතුවලට වඩින සිරිතක් තිබුණා. ඇය ඔවුන් ඉතා ආදරයෙන් රැකබලා ගන්නවා.

විශාඛා මිඟර මාතාව, බුදු සසුනේ අග්‍රදායිකාව වගේ ම බුදු සසුනේ මාතාවක් වුණා.

ක්‍රියාකාරකම 12.1

1. A තීරුවේ ඇති ප්‍රකාශයට ගැලපෙන පිළිතුර B තීරුවෙන් තෝරා යා කරන්න.

A	B
1. අගනා අවවාද 10ක් විශාඛාවට ලබා දුන් සිටුකුමා	මිඟර සිටුකුමා
2. පූර්ණ වර්ධන සිටුකුමාගේ පියා	ධනංජය සිටුකුමා
3. විශාඛාවගේ මව	මිඟර මාතෘ
4. විශාඛාව හැඳින් වූ තවත් නමකි	සුමනා
5. බුදුරජාණන් වහන්සේ බොහෝ කලක් වැඩ සිටි ආරාමයකි	පූර්වාරාමය
6. විශාඛාව සසුනට පිදු ආරාමය	ජේතවනාරාමය

2. විශාඛාවගේ වර්තයෙන් අපට ලද හැකි ආදර්ශ මොනවාදැයි ලියා දක්වන්න.

ක්‍රියාකාරකම 12.2

1. ධනංජය සිටුකුමා විසින් විශාඛාවට දෙන ලද අවවාද 10 වනපොත් කරන්න.
2. පංච කළ්‍යාණීය නම් කරන්න.
3. දුවන විට අශෝභන සතරදෙනා කවුරු ද?

